

УДК 656.96

ОБГРУНТУВАННЯ ДОЦІЛЬНОСТІ ЗАСТОСУВАННЯ ТЕРМІНАЛЬНИХ ПЕРЕВЕЗЕНЬ ВАНТАЖІВ В УКРАЇНІ

*І.Г. Лебідь, к.т.н., доцент, Є.В. Компанієць, магістрант, І.М. Притченко, магістрант
Національний транспортний університет*

У світовій економічній системі логістика, як найбільш ефективний, ринково-орієнтований спосіб організації і планування матеріального і супутнього йому потоків з мінімальними витратами і максимальним синергетичним ефектом у всьому логістичному ланцюгу, міцно завоювала свої позиції.

Умовою виникнення і гармонійного функціонування нового механізму управління змішаних перевезень може стати симбіоз логістики і транспорту на сучасно оснащених термінальних комплексах. Їх взаємодія дозволить виключити непродуктивні витрати і забезпечити високу прибутковість, привабливість процесу вантажопереробки. Сама по собі тема розвитку та адаптації термінальної системи до сучасних вимог ринку є досить актуальною.

Впровадження логістичного підходу до побудови та функціонування термінальних систем прискорить просування матеріальних потоків, забезпечить транспортно-логістичний сервіс на рівні міжнародних стандартів, дозволить значно скоротити запаси, зменшити вартість оборотних коштів і кількості вантажів, що знаходяться в дорозі, знизити собівартість виробництва і витрати на дистрибуцію.

Розробка і впровадження регіональних термінальних систем є одним з ефективних шляхів економічного і соціального розвитку як окремих регіонів країни, так і України в цілому. Новий підхід до транспорту, як до складової частини виробничо-розподільчої системи, призводить до необхідності розгляду його у відповідних аспектах. Перехід на логістичну концепцію управління термінальними перевезеннями вантажів дозволяє істотно підвищити ефективність і якість транспортного обслуговування споживачів. Концепція логістичного управління стимулює цілісний підхід до управління перевезеннями в термінальних системах.

Технологічний процес термінальних перевезень складається з трьох основних етапів: завезення вантажів на термінал і розвезення їх з терміналу; вантажопереробка на терміналі; лінійне перевезення вантажів між терміналами.

При міжнародних перевезеннях на термінали завозяться вантажі, що вимагають виконання митних формальностей, підгрупування і зберігання, причому необхідність здійснення тих чи інших логістичних операцій визначається видом вантажу, розміром партії, відстанню перевезення, часом вантажопереробки. Європейськими транспортно-експедиторськими підприємствами широко застосовуються операції сортування вантажів і комплектування відправок для ритейлерів за допомогою високомеханізованих (автоматизованих) сортувальних ліній з автоматичним скануванням штрих-кодів на коробках, пакетах, контейнерах.

Лінійні перевезення між терміналами можуть здійснюватися різними видами транспорту і за різними схемами. При перевезеннях автомобільним застосовуються зазвичай автотранспортні засоби, що працюють на регулярних лініях за встановленим розкладом. Завантаження на терміналі проводиться, як правило, у вечірній час, а рух автопоїзда здійснюється вночі, щоб вранці прибути на термінал. Якість термінальних перевезень характеризується високою швидкістю доставки вантажів і ефективним використанням автотранспортних засобів.

На відміну від складських підприємств, що виконують функції складування і зберігання вантажів, на терміналах, поряд з накопиченням вантажу, основною функцією є вантажопереробка, пов'язана з розукрупненням і укрупненням партій вантажів, формуванням і розформуванням відправок за напрямками перевезення, переробкою тарно-

штучних вантажів, контейнерів, упаковкою і пакетуванням, маркуванням вантажів, виконанням комплексу сервісних та комерційно-ділових послуг.

Під транспортно-логістичним термінальним комплексом розуміють ряд установ, розташованих в початковому, кінцевому, а також в проміжних пунктах транспортної мережі, за допомогою яких забезпечується взаємодія різних видів транспорту в процесі просування вантажопотоку. Термінальний комплекс, окрім основних транспортних і вантажопереробних послуг, включає в себе групи об'єктів митного, торгового, інформаційного та іншого призначення, що дозволяють охопити весь спектр сервісних послуг.

Ефективне функціонування логістичних транспортно-розподільних систем здійснюється шляхом оптимізації управління та планування матеріальних, інформаційних і фінансових потоків на основі системного підходу та узгодження економічних інтересів всіх учасників логістичної системи.

Сучасний термінальний комплекс є підприємством, що здійснює різноманітну діяльність, включаючи продаж такої послуги, як перевезення, обробку та зберігання вантажів, надання безлічі додаткових послуг, в тому числі транспортування вантажу. При здійсненні своєї діяльності термінал взаємодіє з перевізниками, клієнтами, посередниками, митницею, банком і рядом інших контрагентів.

Технологічний цикл вантажного терміналу складається з наступних технологічних процесів: імпорт, експорт і транзит. Імпорт включає вивантаження вантажу, розміщення вантажу на складі з подальшою видачею клієнтові. Експорт включає продаж перевезення відправнику вантажу, прийом вантажу на склад, доставку його зі складу та його завантаження. Транзит є сукупністю перших двох процесів, найчастіше з додаванням проміжних операцій.

Основні технологічні процеси супроводжуються рядом допоміжних, таких як: складання розкладу та відстеження графіку виконання всіх етапів технологічного циклу; відстеження стану і підготовка тари; надання різноманітних послуг клієнтам, нарахування оплати і відстеження платежів; підтримка функціонування розгалуженого складського господарства; виявлення несправностей при перевезеннях, в тому числі розшук вантажу і ідентифікація вантажу без маркування; здійснення митного контролю.

Настільки багатофункціональна діяльність неможлива без застосування сучасних інформаційних технологій і автоматизованих систем. Використання таких систем дозволяє зменшити терміни і підвищити якість обробки вантажів. Це досягається завдяки більш повному контролю за виконанням технологічного циклу і зменшення втрат і порушень при обробці вантажу.

Зі зменшенням витрат пов'язані такі фактори: виключення помилок при розрахунку вартості послуг; повний контроль оплати при видачі вантажу; своєчасне повідомлення клієнтів; повний облік наданих знижок. Зі збільшенням доходів пов'язані такі фактори, як: збільшення вантажообігу за рахунок зменшення часу обробки вантажів; залучення нових клієнтів і перевізників за рахунок поліпшення якості обслуговування; поліпшення якості прийнятих рішень за рахунок повної та оперативної інформації.

Системи подібного роду будуються на основі єдиної інтегрованої бази даних і охоплюють весь технологічний цикл терміналу. Вони дозволяють проводити облік проходження вантажу, тари та документів по всіх етапах технологічного циклу, керувати складами і здійснювати автоматизований обмін інформацією з зовнішніми інформаційними системами контрагентів.

Література:

1. Міжнародні перевезення : теорія та практика : навч. посібник : у 2 кн. / Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова. – Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2018 – . Кн. 1 / А. С. Галкін, В. П. Левада, Ю. А. Давідіч, Н. В. Давідіч, К. Є. Вакулєнко. – 2018. – 182 с.